

מסורת הש"ס

(א) [מסופ' פ"ח ה"ב],
(ב) [מסופ' שם ממתי
ברש"א], (ג) [קדוש סוף
פרשה ט], (ד) [ויקרא יט],
(ה) [שבת סג: ושם נסמך],
(ו) [דרכ"ג ורבנן ולמתי
לאגרדמים כ"ל: מהר"ם,

הגהות הב"ח

(א) גמ' טרוק גלי דלא
ליתי אינשי וליטורדן על
לגביה: (ב) רש"י ד"ה על
ו'ו' ששיבשך עובד
כוכבים: (ג) תוס' ד"ה
איקלע וכו' כי אמרי אנא
לכר: (ד) בא"ד דקיימא
לן הלכתא: (ה) בא"ד
דמשמע מתוך פי
כשהחזירו עובד כוכבים
באסר מטעם: (ו) בא"ד
ורבנן ולאגרדמים
לדמותה רבא מינה וכו'
בפסרים ישנים איקלע
כ"ל ויתב' וכו' נמחק:
(ז) בא"ד ועל ידי מעשים
שאלתם ק' וכו' בסתם י"ס
פסקי לקמן וכו' בדקתני
בתוספתא: (ח) בא"ד אף
דמי ההוא חמרא
כדפרישית: (ט) ד"ה
שקדח וכו' מגופת החצית
במיינקת והעלה:
(י) בא"ד למדדו בקנה.
י"ב לעיל דף ט:
(כ) בא"ד הצריכה כ"ה:
י"ג לקמן דף ט:

איכלע רב הונא צריה דר"נ למחוא. לאחר זמן אחר שחזר בו
שהחזירו אבי ע"י תשובות שהשיב לו כדאמרין לקמן אקפן נחמני
שמעתתא ומתני' ומחוא הוא מקומו של רבא: **טרוק גלי.** סגור
הדלת שמתירא מרב הונא שלא יקפחנו בהלכות על דברי מחלוקתם:
על רב הונא לגביה ובעי מנייה כי

האי גוונא (ו) שיכשך עובד כוכבים
ציינו של ישראל שלא בכוונת ניסוך
לעבודת כוכבים מאי: **א"ל אסור**
אף כהנאה. שחזר בו: **והא מר**
הוא דאמר כו'. דקא שרית לזבוגי
לעובדי כוכבים: **דמי דההוא חמרא.**
דהוה בדוולא מי אמרינן מודינא ציה
לזכרין להוליך דמיו לים המלח ודמי
שאר היין שצנצנת מותר. ומשום
כיסופא קאמר הכי אכל איהו כוליה
שרי: **כי אחאי לפומבדיתא.** האי
מעשה היה ממקי הך דאיכלע רב
הונא למחוא: **אקפן נחמני.** הקיפני
אבי בשמועות של אמוראים ובמשניות
לחלוק עלי ולאסור כל יין החצית:
והוא עובדא צנצנא ואסר ר' יוחנן.
ה"ג אמרי ליה לפי שאין בני תורה.
הא דאסר שמואל ורבי יוחנן לבני
טבריא ונהרדעי לאו משום דאסור
אלא אחמורי אחמירו עלייהו לפי
שאינ בני תורה: ואמר לי. אבי
טבריא ונהרדעי כו' נחמני: **אגרדמים.**
אדם הממונה לשמור המדות במנות
המלך שלא ישקרו בהם וטועם היין
ונעשה סקרו צנייהם. אגרדמים
גרסינן במ"ס. תורת כהנים אמרינן
איפת דקד והין דקד יהיה לכס' מנה
לך אגרדמים על ככה: **שקדח במיינקת.**
שקדח את מגופת החצית במיינקת
והעלה את היין דרך המיינקת והוא
קנה חלול המזליא ומעלה היין עד
פיו וטועמו: **או שטעם מן הכוס**

והחזירו. עובד כוכבים בחצית: **מאי**
בכוונת ניסוך הוה האי מגע. ולא יתכן לומר והחזירו ישראל בחצית
ותיהו תיובתיה האי דקאסר ליה לכולה חצית משום האי דאיערב
ציה דא"כ אחאי הוה תיובתא לימא ליה אנה דאמרי כרשב"ג
דאמר לקמן (ע). ימכר כולו חוץ מדמי יין נסך שבו דקיימא לן [שם] להלכתא
כוותיה: **וליתי ימכר.** כי היכי דקתני סיפא: **חרס.** משוגע
ובעל מריבות וממרה לעשות שלא בכוונה: **ימכר.** דהואיל
דקצר של שמן היה ליכא למיגזר שמה נמכרין לנסך אכל קדח
במיינקת דידוע דין הוא חיישינן שמה ניסך לעבודת כוכבים:

ימכר

המשוכשכת ואפילו החזירו ישראל נמי אסור לכך פירש ר"י שריה רבא לזבוגי לעובדי כוכבים אפי' לין המשוכשך משום דשכשך גרוע
הוא שלא נמכרין לשכשך לניסוך אלא לשאול אם יש שם יין וכוון שנתעבד נבטל שם לגמרי והא דאסר רשב"ג דפירק בתרא (לקמן עז).
לכל הפחות דמי היין היינו דוקא בסתם י"ס דחמרי טפי ואינו נבטל בתערובתו אלא כאלו זה המשוכשך אין בו כוונת ניסוך ואיפלו
עליה רב הונא בר חיינא ורב הונא בר ר"נ ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך לפלוגתא (ד) דרשב"ג ורבנן (י) לאגרדמים
לדמותה רבא מינה וה"ג בספרי ישנים וה"ג ואיקלע ר"נ למחוא והוא רבו של רבא והלך רבא אללו לשאול ממנו וא"ל
רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שאכנס לפני ר"נ דלא ליתו אינשי וליטורדן פירוש כשאשאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש
נכנס רבא לפני ר"נ א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה ליד מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ואליבא דדברי
הכל א"ל והא מר הוא דאמר וכו' שכשך עושה יין נסך פי' כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשך עושה יין נסך ליאסר
בהנאה ועל (י) מעשים שאמרת כך הוריתי א"ל כי אמרי אנה לרב מדמי היין המשוכשך דמי דההוא חמרא מי אמרי כי אחאי לפומבדיתא
כו' ואסר שמואל צנצנא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה לא לפניהם ואסרו היין המשוכשך אכל ודאי השאר לא אסרו להפילו בקסם
י"ס פסקינן לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שבו ואיתותה רבא מההיא לאגרדמים מאי לאו בהנאה כו' דנאסר
כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פיק ח) אגרדמים עובד כוכבים שטעם מן הכוס והחזירו לחצית קדח במיינקת ופלה ממנה טיפה
כל שהיא אסור שטעם מן הכוס והחזירו חצית דאסרי כל התערובות ומדכנן נשמע לרשב"ג דפירק מיהא דמי
בההוא חמרא וקשיא לרבא שהמיר אף דמי (ח) חמרא כדפריש' **שקדח במיינקת.** פי' רש"י שנקב מגופת החצית (ט) והעלה היין
דרך המיינקת והוא קנה חלול שמוץ ומעלה בו היין עד פיו וקשיא דלמה לי העלה אפי' בלא העלה נמי ליתסר בהנאה כיון שנגע דלא
דמי האי כלל (י) למדדו בקנה דהתם לא נמכרין לשכשך כלל אלא הכא שנתכין לשמיה ליתסר בהנאה ועוד היכי סלקא דעתיה דרבא
לאוקומה בשמיה א"ל ל"ל העלה אפי' בלא העלה נמי יאסר בשמיה אם לכל הפחות תדמהו למדדו בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד
(ב) הצריכה כר"ש שאין הלכה כמותו וגראה פי' רשב"ס בשם רש"י שמיינקת הוא קנה חלול שמניחין צעת הצביר בפה החצית ורשאה חוץ
לחצית וכשהיין תוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיסתו אין נוטלין אותו אלא משוין אותו לחצית וסותמין פי'
החצית ופי' המיינקת וכשרואה לפתוח קודחין במיינקת ומוץ ומעלה היין מיהא אם נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך שקדח
שלא נגע הקנה ביין אלא כשרואה להעלות היין מלדל החצית עד שיגיע היין במיינקת ולכן לר"ך העלה:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה נח.

איכלע רב הונא בריה דר"נ למחוא. פירוש האי עובדא הוה
בתר דהחזירו אבי ע"י תשובות שהשיב לו ולהכי קאמר
כי אמרי (א) לרב מדמי דההוא חמרא והיינו לכתר דלהדריה אבי
אכל הוא המיר הכל ומחמת כיסופא הוא דקאמר הכי וכן ודאי לר"ך
לפרש לפי גירסא זו דאי סלקא דעתך

איכלע רב הונא בריה דר"נ למחוא א"ל
רבא לרב אליקים שמעיה טרוק טרוק גלי
דלא (ב) ניתו אינשי דניטורדן על לגביה א"ל
כי האי גוונא מאי א"ל יאסור אפילו בהנאה
והא מר הוא דאמר שביכשך אין עושה יין
נסך אימר דאמרי אנא לבר מדרמיה דההוא
חמרא דמי דההוא חמרא מי אמרי אמר
רבא כי אחאי לפומבדיתא אקפן נחמני
שמעתתא ומתניא דאסר שמעתתא דההוא
עובדא דהוה בנהרדעא ואסר שמואל
בטבריא ואסר רבי יוחנן ואמרי ליה לפי
שאינ בני תורה ואמר לי טבריא ונהרדעא
אינ בני תורה דמחוא בני תורה מתניא
(ג) לאגרדמים עובד כוכבים שקדח במיינקת
והעלה או שטעם מן הכוס והחזירו לחצית
זה היה מעשה יאסרוהו מאי לאו בהנאה
לא בשתייה אי הכי ליתני ימכר בדקתני ידו
סיפא (ד) חרס עובד כוכבים שהושיט ידו
לחצית וכסבור של שמן היא ונמצאת של
יין זה היה מעשה ואמרו ימכר תיובתא
דרבא תיובתא רבי יוחנן בן ארזא ור' יוסי בן
נחוראי הוו יתבו וקא שתו חמרא אתא ההוא
גברא אמרו ליה תא אשקינן לבתר דרמא
לכסא איגלאי מילתא דעובד כוכבים הוא
חד אסר אפי' בהנאה וחד שרי אפי' בשתייה
אמר רבי יהושע בן לוי מאן דאסר שפיר
אסר ומאן דשרי שפיר שרי מאן דאסר

ימכר

גברא ולטרדן ועוד מי כסיפא ליה מילתא לומר טעמי צדדיא
ומחר אני בו הרי בכמה מקומות (ה) מצינו שהיה אומר דברים שאמרת
לפניכם טעות הן בידי ועוד מה שפירש אגרדמים דמיי' כשהחזירו
עובד כוכבים דאי כשהחזירו ישראל לימא ליה אנה דאמרי כרשב"ג
ומאי הוה משני ליה הא רשב"ג לא שרי דמי יין נסך שבו ואיהו
שרא הכל ועוד מאי הוה מוסיב ליה מההיא לאגרדמים לישני ליה
שאני התם דהחזירו עובד כוכבים ואילו רבא שרא בהחזירו ישראל
ועוד דמשמע מתוך פירוש (ו) שהחזירו עובד כוכבים ונאסר מטעם
החזרה דחשיבא ליה כמגע ובתוספתא תניא מפני שטיפת יין אסורה
ואוסרת בכל שהוא אלמא משמע שהאיסור בא מחמת הטיפה
הוא שלא נמכרין לשכשך משום דשכשך גרוע
לכל הפחות דמי היין היינו דוקא בסתם י"ס דחמרי טפי ואינו נבטל בתערובתו אלא כאלו זה המשוכשך אין בו כוונת ניסוך ואיפלו
עליה רב הונא בר חיינא ורב הונא בר ר"נ ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך לפלוגתא (ד) דרשב"ג ורבנן (י) לאגרדמים
לדמותה רבא מינה וה"ג בספרי ישנים וה"ג ואיקלע ר"נ למחוא והוא רבו של רבא והלך רבא אללו לשאול ממנו וא"ל
רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שאכנס לפני ר"נ דלא ליתו אינשי וליטורדן פירוש כשאשאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש
נכנס רבא לפני ר"נ א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה ליד מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ואליבא דדברי
הכל א"ל והא מר הוא דאמר וכו' שכשך עושה יין נסך פי' כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשך עושה יין נסך ליאסר
בהנאה ועל (י) מעשים שאמרת כך הוריתי א"ל כי אמרי אנה לרב מדמי היין המשוכשך דמי דההוא חמרא מי אמרי כי אחאי לפומבדיתא
כו' ואסר שמואל צנצנא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה לא לפניהם ואסרו היין המשוכשך אכל ודאי השאר לא אסרו להפילו בקסם
י"ס פסקינן לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שבו ואיתותה רבא מההיא לאגרדמים מאי לאו בהנאה כו' דנאסר
כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פיק ח) אגרדמים עובד כוכבים שטעם מן הכוס והחזירו לחצית קדח במיינקת ופלה ממנה טיפה
כל שהיא אסור שטעם מן הכוס והחזירו חצית דאסרי כל התערובות ומדכנן נשמע לרשב"ג דפירק מיהא דמי
בההוא חמרא וקשיא לרבא שהמיר אף דמי (ח) חמרא כדפריש' **שקדח במיינקת.** פי' רש"י שנקב מגופת החצית (ט) והעלה היין
דרך המיינקת והוא קנה חלול שמוץ ומעלה בו היין עד פיו וקשיא דלמה לי העלה אפי' בלא העלה נמי ליתסר בהנאה כיון שנגע דלא
דמי האי כלל (י) למדדו בקנה דהתם לא נמכרין לשכשך כלל אלא הכא שנתכין לשמיה ליתסר בהנאה ועוד היכי סלקא דעתיה דרבא
לאוקומה בשמיה א"ל ל"ל העלה אפי' בלא העלה נמי יאסר בשמיה אם לכל הפחות תדמהו למדדו בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד
(ב) הצריכה כר"ש שאין הלכה כמותו וגראה פי' רשב"ס בשם רש"י שמיינקת הוא קנה חלול שמניחין צעת הצביר בפה החצית ורשאה חוץ
לחצית וכשהיין תוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיסתו אין נוטלין אותו אלא משוין אותו לחצית וסותמין פי'
החצית ופי' המיינקת וכשרואה לפתוח קודחין במיינקת ומוץ ומעלה היין מיהא אם נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך שקדח
שלא נגע הקנה ביין אלא כשרואה להעלות היין מלדל החצית עד שיגיע היין במיינקת ולכן לר"ך העלה:

עין משפט
נר מצוה

עב א מ"י פ"ב מהל'
מאכלות אסורות
הלכה א סמג לאוין קמח
טוש"ע י"ד סי' קכד סעיף
יב:

עב ב מ"י שם הלכה טו
טוש"ע שם סעיף יא:
עב ג מ"י שם הלכה ה
טוש"ע שם סעיף יב: